

SREDNJA GRADBENA, GEODETSKA IN EKONOMSKA ŠOLA LJUBLJANA

1000 Ljubljana, Dunajska cesta 102

SIMINARSKA NALOGA

KAKO SO ŽIVELI FENIČANI

Ljubljana, 4.april 2008

KAZA

UVOD.....	3
.....	4
5.1 Fenicija kot kolonialna sila.....	5
7.PISAVE.....	6
9.1. bogovi.....	7
9.2. obredi.....	7
9.2.5 ŽRTVENE DARITVE.....	8
10.1. ustanove.....	9
11. viri dohodka.....	9
11.1. kmetijstvo.....	9
VIRI:.....	10
Slika 1Feničani v Alžiru. http://fenicani.klin.org/alzir.jpg . (11.4.2008).....	3
Slika 2Feničani v Tuniziji http://fenicani.klin.org/tunis.jpg . (11.4.2008).....	4
Slika 3Istočna obala Mediterana domovina je ovoj čuvenog pomorskega naroda.....	4
Slika 4Takratno mesto. http://img153.imageshack.us/img153/3193/tyre8iw3wn.jpg (11.4.2008).....	4
Slika 5 Slika s boja. <a href="http://www.ekonomska.org/pouktiv/0405/3bkezmicd/slike/napoleon-
rgbg-gross.jpg">http://www.ekonomska.org/pouktiv/0405/3bkezmicd/slike/napoleon- rgbg-gross.jpg (11.4.2008).....	7
Slika 6Takratne ladje.....	10

UVOD

Pri informatiki sem dobil nalogo, da napišem referat o nečem kar me zanima . Z iskanjem literature mi je le uspelo najti eno zanimivo literaturo. Feničani so ljudstvo, ki je živelo na obali in je bilo zelo dobro v pomorstvu, s pomočjo katerega so veliko trgovali s sosednjimi državami. Znani so po veliki koloniji Kartagini, znani so tudi po barvilu, imenovanem škrlat, s katerim so obarvali tkanine. Zelo pomembni so tudi zaradi pisave, ki je predhodnica današnje

1.KDO SO FENIČANI ?

Grki z imenom »FENIČANI«(GRŠKO phoinikes)označevali ljudi,ki so v obdobja prvega tisočletja pr.n.š. naseljevali obalno območje na severu pokrajine. Izvor besede »feničanski« ni jasen in dejansko v drugih jezikih (na primer v mikenskem,ugaritskem in v hebrejščini)služi za označevanje drugih pojmov. Z gotovostjo lahko trdimo,da se Feničani niso poistovetili s tem imenom ampak so se rajši imenovali kanaanci.

2.KJE SO SE NASELJEVALI

Mesta so gradili na skalnatih rti ob morski obali ali pa na otokih v bližine obale. Eno najpomembnejših mest je bilo Biblos – v 3. tisočletju pr. Kr. so trgovali z Mezopotamijo, Egiptom, Mikenami in Kreto. V ½ 1. tisočletja sta vodilni mesti Sidon in Tir (vrh v času vladanja kralja Hirama I.) Vsaka mestna država je poleg mesta obsegala še okoliško podeželje. Vsakemu mestu je vladal kralj, ki se je pri vodenju posvetoval s svetom starešin (najpremožnejše trgovske družine) Zaradi majhnosti in lege so feničanska mesta mnogokrat priznavala nadoblast Egiptčanov, Hetitov, Asircev in Perzijcev.

Slika 1Feničani v Alžiru.

<http://fenicani.klin.org/alzir.jpg>. (11.4.2008)

Slika 2Feničani v Tuniziji
<http://fenicani.klin.org/tunis.jpg>. (11.4.2008)

Slika 3Istočna obala Mediterana domovina je ovoj čuvenog pomorskega naroda.
<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/bs/thumb/f/f4/Phoenicia.jpg/180px-Phoenicia.jpg>
 (11.4.2008)

3.MESTA

Zgodovina Fenicije je zgodovina njenih velikih mest in kolonij, zlasti Biblosa, Tira, Sidona, Bejruta in Uparita. Mesta Fenicije so ohranile medsebojno neodvisnost.

Slika 4 Takratno mesto.
<http://img153.imageshack.us/img153/3193/tyre8iw3wn.jpg> (11.4.2008)

4. OSVOJEVALNA POLITIKA FENIČANOV

Feničani se osvajanjem po vsem območju Sredozemlja skorajda niso mogli izogniti, kajti narekovani so jih demografski, gospodarski in politični dejavniki. Predvsem prebivalci Tirasu bili prisiljeni k nenehnemu iskanju novih postojank in novih tržišč. To osvajanje in kolonizacija, ki mu je sledila, je trajala kar osem stoletij, v grobem pa ga lahko razdelimo v tri faze: od 11. do 8. stoletja pr.n.š. so se Feničani posvečali raziskovalnim potovanjem in prvim trgovskim odpravam po morju; od 8. do 6. stoletja pr. n. št. je velikim potovanjem sledila ustanovitev kolonij tako na obali kot v zaledju. Tretja faza je obdobje med 6. do 2.

pr. n.št., za katero je značilna nesporna prevlada punskega sveta, ki se konča z zatonom vodilne sile –Kartagine. Ne vemo zagotovo, kako je osvajanje Feničanov potekalo, vendar pa lahko predstavljamo, da se je razvijalo podobno kot grška kolonizacija. Morda je šlo naprej le za pobudo posameznikov, ki so imeli v iskanju plemenitih kovin in drugih kovin le ekonomske interese. Čeprav so se feničanske ladje v nekaterih obalnih postojankah pogosto ustavljale, Feničani sprva niso ustavljali naselbin, kjer bi stalno prebivali, temveč kot dokazujejo naselbine na Cipru, v delta Nila, na Kreti in vzdolž celotne obale Male Azije – preprosta trgovinska oporišča.

5.GOSPODARSTVO

Feničansko gospodarstvo je bilo že od najstarejših časov odvisno od trgovanja z Egiptom in Mezopotamijo. Feničani so uvažali zlato, slonovino, živino in žito, izvažali pa gradbeni les iz domačih libanonskih gozdov, stekleni izdelki, velike količine izdelanih kovinskih predmetov in škrlatno obarvane tkanine. Njihove trgovske ladje so poleg svojega blaga prevažale tudi Barago drugih narodov, vozile so izdelke azijskega zaledja v Egipt, Grčijo in na Ciper, kasneje pa tudi v severno Afriko, Španijo in na sredozemske otoke. Feničani so miroljubno ukvarjali z blagovno menjavo in tudi s trgovino s sužnji. Neljubih tekmecev pa so se brez premišljanja lotili z orožjem. Med feničanske cvetoče obrti je sodilo tudi izdelovanje barv s središčem v Sidonu in Tiru, kovinarstvo, steklarstvo lončarstvo in rezbarjenje iz slonovine in kosti.

5.1 Fenicija kot kolonialna sila

Kolonialno obdobje Fenicije se je začelo v 12. stoletju. Fenicija je takrat že ustanovila naselbine na Cipru in zdi se, da so stiki z Mikenci približno ob tistem času še posebej spodbujali domislijo in žilico feničanskih trgovcev. V Egejskem morju so bile feničanske naselbine na Cipru in najbrž na Kreti, za Feničanko navzočnost pa imamo samo literarne dokaze. Tudi za feničansko kolonizacijo Italije nimamo otipljivih dokazov, čeprav sta deželi živahno trgovali. V srednjem in zahodnem Sredozemlju pa so Feničani ustanovili verigo kolonij katerimi so zagospodarili na tem področju. Fenicija je že zelo zgodaj ustvarila več kolonij na severnoafriški obali (Utika, Hadrumentum in Leptis Magno).

5.1.1. kartagina

Kartagino so ustanovili trgovci iz mesta Tir na severnoafriški obali.

5.1.2 kolonije

Kartagina je gospodovala, čeprav ne vladala, feničanskim kolonijam na zahodu. Najvažnejše kolonije so bile Gades in Ebusus, ki ju je Kartagina ustanovila sredi 7. stoletja

pr. n. št. in Carthago Nova, ki je bila ustanovljena leta 228 pr. n. št. med prvo in drugo punsko vojno, ki se je končala tako, da so Rimljani Kartagino razdejali.

5.1.3 politika

Politika kolonizacije je spreminjalo nagnjenje k raziskovanju in Feničani so bili, kod kaže, navdušeni raziskovalci. Grški zgodovinar Herodot je ohranil sporočilo, da feničanske ladje objadrale Afriko in se čez tri leta vrnile v Egipt. Herodot sam morda tega ni verjel, vendar spričo podobnosti, ki jih navaja, ni nemogoče, da bi Feničani zares opravili te znamenite vožnje. Po nekem dosti starejšem rimskem zemljepisnem delu je Kartažan Himilko odjadral iz Španije ob galski obali do Bretanje in je morda priplu v Cornwall ter se poskusil vključiti v trgovino s kositrom. Vendar o tem nimamo nobenega dokaza.

5.1.4. škrlat

Feničani so uporabljali škrlat. To je modrikastordeče barvilo, s katerim so obarvali tekstil. Bil je zelo dragocen in cenjen. Izdelovali so ga iz škrlatnikov, morskih polžev z nenavadno oblikovano hišico. Privoščili so si ga lahko le najbogatejši, saj je bil zelo drag in so zanj porabili okoli 130.000 polžev.

7.PISAVE

Okoli leta 1000 pr. n št. Feničani razvijejo predhodnjico današnje pisave. Stotine zapletenih podob in znamenj so zamenjali s sistemom komaj 20 znakov za samoglasnike, ki ne izražajo več smisla, ampak vrednost dela prikazane besede.

8.VPLIV DRUGIH DRŽAV NA FENICIJO

Težje pa jim je bilo ohraniti neodvisnost pred mogočnejšimi sosedi. V začetku 16. stoletjaje Egipt pobiral od teh mest davek, nato pa si jih je docela podjarmil. Egiptovski vpliv je ostal v feniciji še najprej močan, čedalje bol pa se je uveljavljala kultura in fizična navzočnost Mezopotamije. To dokazuje zgodnji feničanski klinopis in številni najdeni izdelki človeških rok. Nekaj časa so v deželi gospodovali Hetiti, nato pa je pobiral davek od feničanskih mest asirski kralj Tiglatpileasar I. Za tem je Fenicija postala spet neodvisna. Sledilo je obdobje velke blaginje, z njim pa tudi velik razmah feničanske moči po vsem sredozemlju in celo onstran njega. Ko pa se je moč Asirije spet bližala k vrhuncu, so Feničani spet postali njeni podložniki. Mesto tir je vse te pritiske vzdržalo, a je na koncu podleglo Babiloncem. Kasneje je postala Fenicija del perzijskega imperija. Dežela je ostala močna pomorska sila, vendar je bilo njeno ladijevje hudo prizadeto, ko so ga Perzijci

uporabili proti Grčiji. Aleksander Veliki je leta 332 pr. n .št. po zavzetju mesta Tir vključil Fenicijo v svoj imperij.

Slika 5 Slika s boja.

<http://www.ekonomska.org/pouktiv/0405/3bkezmicd/slike/napoleon-rgbg-gross.jpg>
(11.4.2008)

9.1. bogovi

Feničani so bili politeisti. Njihova religija je imela povsem urbani značaj (vsako mesto je imelo svojo božanstvo) in je vsebovalo tudi elemente kanaanske vere, na katere se so zelo zgodaj vplivale religije Egipta, egejskega sveta in Grčije. Religija je bila prisotna tudi v vsakdanjem življenju; vsak tak dogodek ali dejavnost je imela sveti značaj in bogovi so ščitili mesto kot tudi posameznike.

Pisni viri nam, ki so nam dostopni, nam pričajo, da so se Feničani obračali na svoje bogove s imeni »bog«, »gospod«, »kralj«, »gospodar« itd.

Pri Feničanih in punci so bili zelo priljubljeni tudi šardarpa, horon, sid in sasm, pa tudi različna orientalska božanstva, med katerima je najbolj pomemben jarh (luna) in šamas (sonce), ter nekateri egipčanski bogovi, predvsem izida, oziris, hor, pa tudi manjša božanstvo Bes, povezano s magijo.

9.2. obredi

9.2.1. verski prazniki

Ker so bili bogovi sodniki, modrijani in zaščitniki mest ter njihovih prebivalcev, je bilo povsem naravno, da so se počistili z obilnim žrtvovanji, ki so bila predpisana z zelo natančnim seznamom pristojbin. Pomembni od žrtvovanj so bili religiozni obredi povezani z podeželskim in pitnih daritev in pomorskim življenjem in miti. Ti obredi, ki so jih pogosto izvajali tudi sami vladarji in sodniki, so bili v obliki prošenj ali zahval in so bili njihova osnovna elementi romanja, procesije, žrtvovanja, banketi, igre in spolni razuzdanost.

9.2.2. pogrebni običaji

Ko je Feničane presenetila smrt ,ki jo je po njihovem povzročilo bitje,imenovano Mot ,so truplo pokopali,ob nekaterih možnostih pa (po egipčanskem vzoru) balzamirali ali sežigali na način,za katerega ne vemo ,v katero obdobje feničanske zgodovine bi ga uvrstili. Sam pogrebni obred ostaja v večji meri neznanka.

9.2.3. grobnice

Feničani so kopali v skalnata pobočja neposredno živo skalo. V kasnejšem območju Feničanske zgodovine so v nekaterih območjih grobnice –z izgradnjo mavzolejev nad njimi- pridobile monumentalen pomen. najbolj znane grobnice so v Tel Amritu v Siriji ,imenovane meghazil («stolpi stebri»),ki so valjaste oblike in elegantnih proporcev.posebej je treba omenit »tatinsko« obzidje ali toret v Kartagini,kamor so zakopali na tisoče žar s posmrtnimi ostanki otrok in upepeljenih živali.

9.2.4. pogrebi običaji

Ko je Feničane presenetila smrt ,ki jo je po njihovem povzročilo bitje,imenovani Mot ,so truplo pokopali,ob nekaterih možnostih pa (po egipčanskem vzoru) balzamirali ali sežigali na način,za katerega ne vemo ,v katero obdobje feničanske zgodovine bi ga uvrstili. Sam pogrebni obred ostaja v večji meri neznanka.

9.2.5 ŽRTVENE DARITVE

Eden najznačilnejših aspektov kanaanske religije je bil obred žrtvovanja ljudi (punščini imenovani mlk- »darovanje«; besedo so izgovarjali molk ali molek) .Ta obred so Izraelci izvajali le občasno, Biblija pa omenja, da so ga Feničani opravljali redno in da so ga od njih prevzeli predvsem Kartažani.

Žrtvovanja ljudi so bila značilna za družbo, ki se ni zgledovala po tedanji grški ali rimski družbi. Izvrševali so jih v nepokritih zgradbah, ki so bile (podobno kot svetišča in pokopališča, od katerih pa so se močno razlikovali) v bližini mest. To vrsto ograjenega prostora so imenovali tofet . Poimenovanje izhaja iz hebrejskega izraza hatofet, »namestitev na ogenj«. Presenetljivo je, da tega izraza ne najdemo v nobenem feničanskem zapisu.

10. družba in ustanove

10.1. ustanove

Feničani so bili politično organizirani v mesta-države, izmed katerih je vsako nadzarovalo svoje mestno jedro in omejeno območje, ki je to jedro obdajalo. Ta posebnost je ovirala nastanek prvega in enotnega feničanskega naroda, prav tako pa je bilo težko doseči razen redkih izjem (Tir, Sidon) zvezo držav. Zaradi neenotne politike so feničanska središča večkrat prišla pod oblast tujih sil, le redko se je zgodilo, da je domače mesto največkrat Tir vladalo bližnjim manjšim mestnim naselbinam. V matični državi in v kolonijah je bila družba razdeljena v razrede glede na materialni položaj. Tudi o suženjstvu in piratstvu, ki feničanskim trgovcem zagotovo nista bila tuja, ne vemo skoraj nič, sklepamo pa, da je bilo v mestih veliko sužnjev kot tudi svobodnih sužnjev. Feničani niso bili sovražni do tujcev; tudi njegovo gospodarstvo je temeljilo na sožitju in povezavi s tujimi narodi, še posebej z Mikenci, Sirici, Egipčani in Grki.

10.2. monarhija

Tako kot so vsa ljudstva semitskega izvora so tudi Feničani ob ustanavljanju svojih mestnih naselbin prevzeli sistem vladne monarhije. Mestu je vladal kralj, njegova dolžnost je bila nadzorovati izvrševanje oblasti, čeprav je trgovska oligarhija njegova oblast dejansko omejevala. V teoriji je bila vrhovna oblast dedna.

11. viri dohodka

11.1. kmetijstvo

Najugodnejše območje – med Sredozemskim morjem in gorovjem Libanon.

Strma območja so obdelovali s pomočjo teras

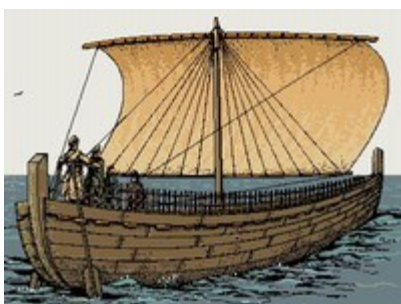
Glavni pridelki: pšenica, ječmen, oljka, vinska trta, dateljni, smokve, granatna jabolka in povrtnine.

11.2 obrt

Najbolj sloveči izdelek – blago, obarvano s škrlatno barvo (izvoz v sredozemske dežele).

Izvažali so tudi keramične skodelice, vrče, amfore, trebušasti vrči, kipci iz slonovine, pohištveno okrasje, skrinjice iz dragocenosti, pahljače, žličke, stekleni predmeti, zlati nakit in orožje.

Kot je zapisal starorimski zgodovinar Plinij, naj bi steklo odkrili Feničanski trgovci, ki so prevažali kamenje na področju Sirije okrog 5000 let pred našim štetjem. Plinij je poročal, da so trgovci pristali na obali, postavili lonec za kuhanje na nekaj kosov natrona, ki so ga prenašali kot tovor in zakurili ogenj, da bi pripravili obrok. Na njihovo presenečenje pa se je pesek pod ognjem stopil v tekočino in se nato ohladil in strdil v steklo. Prvi izdelki iz stekla, večinoma gre za neprozorne steklene bisere, naj bi segali okrog 3500 let pred našim štetjem, našli pa so jih v Egiptu in vzhodni Mezopotamiji.

Slika 6 Takratne ladje.

<http://img153.imageshack.us/img153/547/brod8oq0lr.jpg> in

<http://www.skole.hr/upload/new/images/newsimg/387/Image/santamaria.jpg> (11.4.2008)

11.3 trgovina

Razvila se je v tesni povezavi z pomorstvom.

Na razvoj vplivala lega Fenicije ob Sredozemskem morju (stik prometnih poti iz dežel).

Pomorsko trgovino je pospešila hitra rast prebivalstva in uvedba čolna z gredljem (prevzeli od "ljudstev z morja").

Ladje izdelane iz cedrovine, pogon z vesli, štirikotna jadra.

Pomorščaki so se orientirali po zvezdah in pluli ob obalah zaradi lažje orientacije.

Uvažali so zlato, slonovino in sužnje iz Afrike, srebro in kositer iz Španije, baker s Cipra.

Ustanavljali trgovske naselbine ali kolonije ob obalah Sredozemskega morja (Gades, Kition, Ultika, Kartagina).

VIRI:

-Peinado Lara, Federico. 1994. *Kako so živeli Feničani: znanje za vsakogar*. 1. nat.

Ljubljana:za založbo Slavko Pregl, 95 str.. ISBN 961-207-023-7.